

चित्तं चेतनामनुतस्यामपहृतायां स्मृतिः पूर्वापरानुसंधानं भ्रश्यति एतद्रोधं ज्ञानभ्रंशमात्मन एव हेतोरात्मनोऽपह्वं नाशं प्राहुः ॥ ३१ ॥ एवं भूतो नाशो भवतु ततश्च किमित्यत आह यदधियमधिकृत्यान्यस्य विषयस्य प्रियतमत्वमात्मनस्तुकामाय सर्वप्रियं भवतीति श्रुतेः तस्यात्मनः स्वेनैव यो व्यतिक्रमोऽपह्वस्तस्माद्यः स्वार्थनाशोऽतः परतरः स्वार्थनाशो नास्ति ॥ ३२ ॥ कुत इत्यत आह अर्थस्याभिध्यानमिन्द्रियस्यार्थः कामस्तस्याभिध्यानं सर्वार्थनाशः ज्ञानं विज्ञानं च परोऽक्षापरोऽक्षं येन ध्यानेन मुख्यतां स्थावरताम् ॥ ३३ ॥ अनात्मरतेरनर्थहेतुत्वमुक्तं संगस्याप्याह नेति यद्वस्तु धर्मादीनां विघातकं तस्मिन्संगं तमः संसारम् ॥ ३४ ॥ तुल्यवन्निर्देशात् पुरुषार्थसाम्यभ्रान्तिवारयति तत्रापीति कृतांतःकालः ॥ ३५ ॥ भयसंयु

भ्रश्यत्यनुस्मृतिश्चित्तं ज्ञानभ्रंशः स्मृतिक्षये ॥ तद्रोधं कवयः प्राहुरात्मापह्वमात्मनः ॥ ३१ ॥ नातः परतरो लोके पुंसः स्वार्थव्यतिक्रमः ॥ यदध्यन्यस्य प्रेयस्त्वमात्मनः स्वव्यतिक्रमात् ॥ ३२ ॥ अर्थेन्द्रियार्थाभिध्यानं सर्वार्थापह्वो नृणाम् ॥ भ्रंशितो ज्ञानविज्ञानाद्येनाविशति मुख्यताम् ॥ ३३ ॥ न कुर्यात्कर्हिचित्संगंतमस्ती व्रंति तोरिषुः ॥ धर्मार्थकाममोक्षाणां यदत्यंतविघातकम् ॥ ३४ ॥ तत्रापि मोक्ष एवार्थ आत्यंतिकतयेष्यते ॥ त्रैवग्योऽर्थो यतो नित्यं कृतांतभयसंयुतः ॥ ३५ ॥ परेऽवरे च ये भावा गुणव्यतिकरादनु ॥ न तेषां विद्यते क्षेममी शविध्वंसिता शिषाम् ॥ ३६ ॥ तत्त्वं न रेद्रजगतामथ तस्थुषांच देहेन्द्रियासु धिषणात्मभिरावृतानाम् ॥ यः क्षेत्रवित्तपतयाहृदिविष्वगाविः प्रत्यक्चकास्ति भगवांस्तमवेहिसोऽस्मि ॥ ३७ ॥

तत्त्वमेवाह परे ब्रह्मादयोऽवरेऽस्मदादयो गुणक्षोभादनुपश्वाद्भवन्ति ईशः कालस्तेन विध्वंसिता आशिषो येषाम् ॥ ३६ ॥ यस्मादनात्मरतिरनर्थहेतुस्तस्माज्जगतां जंगमानां तस्थुषां स्थावराणांच देहादिभिरात्मनाऽहंकारेण चावृतानां हृदियश्चकास्ति प्रकाशते तमवेहि कथं सोऽस्मीति सोऽस्तीति पाठे स एवैकोऽस्ति ततोऽन्यदसदित्यर्थः ननु जीवो हृदि चकास्ति नान्यत्तत्राह क्षेत्रविदं जीवं तपति नियमयतीति क्षेत्रवित्तपस्तस्य भावस्तत्ता तयाऽतर्यामिरूपेण यद्वा क्षेत्रवित्ते अहंममतास्पदेपातीति क्षेत्रवित्तपस्तेन रूपेण जीवस्तु पारतंत्र्यान्नपाति ननु कर्मजीवं नियच्छति न आविः प्रत्यक्षः तर्हि बुद्धिः न प्रत्यक्प्रतिलोमंचकास्ति बुद्धिस्तु पराग्विषयाकारेण तर्ह्यहंकारः न विष्वक्कव्याप्तत्वेन स तु परिच्छिन्नः एवं भूतो यो भगवान् तमवेहीति ॥ ३७ ॥